

Beleid woonwagens en standplaatsen

Gemeente Helmond

Gemeente Helmond

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Verantwoordelijkheid en verplichting: het woonwagenbeleid in beweging	3
1.2 Naar nieuw beleid samen met bewoners en woningcorporaties	4
1.3 Uitwerking van gemeentelijke woonvisie	5
2. Terugblik	6
2.1 Landelijke wet- en regelgeving	6
2.2 Relevant gemeentelijk beleid	8
3. Woonwagens en standplaatsen	9
3.1 Huidige situatie	9
3.2 De opgave	10
3.3 Visie en ambitie	11
3.3.1 Extra standplaatsen binnen een redelijke termijn	11
3.3.2 Algemene uitgangspunten uitbreiding standplaatsen	11
3.3.3 Voorwaarden in- en uitbreiding bestaande woonwagenlocaties	12
3.3.4 Voorwaarden nieuwe woonwagenlocaties	14
3.3.5 Bouwvoorschriften woonwagens en brandveiligheid	14
4. Toewijzing	15
4.1 Huidige situatie	15
4.2 Visie en ambitie	15
4.2.1 Toewijzing standplaatsen bestaande woonwagenlocaties	16
4.2.2 Toewijzing standplaatsen nieuwe woonwagenlocatie	18
4.2.3 Algemene kaders voor eigendom en gebruik	19
4.2.4 Overige zaken toewijsbeleid	20
5. Verdeling van taken en verantwoordelijkheden	22
5.1 Samenwerking gemeente-woningcorporaties-woonwagenbewoners	22
5.2 Rol van de gemeente	23
5.3 Rol van de corporaties	24
6. Acties	25
Bijlagen	27
Bijlage 1: Begrippenlijst	27
Bijlage 2: Onderzoeksmethode behoefteonderzoek	28

1. Inleiding

In Helmond willen we zorgen dat alle inwoners kunnen meedoen, rondkomen en vooruitkomen. Als stad kunnen we pas echt ontwikkelen als iedereen kan deelnemen en meegroeien in een veilige, leefbare en aantrekkelijke omgeving en de ruimte heeft om te leven. Dit geldt ook voor de woonwagengemeenschap in Helmond. Met dit beleid scheppen we de randvoorwaarden om te zorgen voor goede huisvesting die aansluit bij de wooncultuur van woonwagebewoners, namelijk wonen in een woonwagen en wonen in familieverband.

1.1 Verantwoordelijkheid en verplichting: het woonwagenbeleid in beweging

De woonwagencultuur kent een lange en bewogen geschiedenis. Sinds de intrekking van de Woonwagenwet in 1999 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het woonwagen- en standplaatsenbeleid binnen hun grondgebied. In veel gemeenten heeft dit geleid tot het afbouwen dan wel bevrozen van het aantal woonwagenstandplaatsen, het zogeheten uitsterfbeleid.

In de afgelopen tien tot vijftien jaar heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in diverse uitspraken bevestigd dat de woonwagencultuur onder internationale mensenrechtenverdragen valt. Dat betekent dat overheden bij het huisvesten van woonwagebewoners rekening moeten houden met:

- het recht op huisvesting;
- het recht op bescherming van privé-, familie- en gezinsleven;
- het recht op gelijke behandeling (oftewel het verbod op discriminatie).

Volgens het gelijkheidsbeginsel geldt dat mensen in ongelijke situaties verschillend behandeld mogen worden, afhankelijk van hun specifieke omstandigheden. Woonwagebewoners vormen een ongelijke groep, omdat wonen in een woonwagen voor hen een essentieel onderdeel is van hun cultuur en identiteit. Hun woonbehoefte is daarom niet gelijk aan die van mensen in reguliere woningen. Lokale overheden zijn verplicht om beleid te maken dat recht doet aan deze unieke woonbehoefte. Dit houdt in dat er voldoende standplaatsen (zowel huur als koop) beschikbaar moeten zijn zodat woonwagebewoners kunnen leven volgens hun tradities en culturele identiteit.

Bovenstaande uitspraken en ontwikkelingen en de roep om nieuw beleid onder Helmondse (voormalig) woonwagebewoners maakten het noodzakelijk om de gemeentelijke Nota Woonwagenzaken uit 2004 te herzien. Bij het maken van dit nieuwe beleid hebben we de Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) als leidraad aangehouden. De wegwijzer biedt meer inzicht in het mensenrechtelijk kader dat van belang is binnen het woonwagen- en standplaatsenbeleid.

1.2 Naar nieuw beleid samen met bewoners en woningcorporaties

We vinden het belangrijk dat woonwagenbewoners mee konden denken over het nieuwe woonwagen- en standplaatsenbeleid. Dat geldt zowel voor bewoners die op een woonwagenstandplaats wonen als voormalig woonwagenbewoners die opnieuw in een woonwagen willen wonen. Wij hebben als gemeente (voormalig woonwagenbewoners uitgenodigd om met ons mee te denken over het nieuwe beleid.

Woonwagenbewoners en voormalig woonwagenbewoners zijn op verschillende manieren geïnformeerd over en betrokken bij het opstellen van dit beleid (zie procesoverzicht in tabel 1):

- Via brieven zijn bewoners (huidig bewoners en standplaatszoekenden) geïnformeerd over de belangrijkste mijlpalen: start/aftap om te komen tot nieuw beleid, resultaten van het behoefteonderzoek en definitief beleid.
- In groepsbijeenkomsten is met (voormalig) woonwagenbewoners gesproken over hun woonwensen en hoe zij hun woontoeekomst voor zich zien.
- In gesprekken per woonwagenlocatie en met voormalig bewoners is met een vertegenwoordiging van de gemeenschap gesproken. Bewoners dachten mee over verschillende onderwerpen waaronder toewijzing en uitbreiding van standplaatsen.
- Via een vragenlijst onder de doelgroep is gevraagd naar onder meer de verhuishwens, voorkeuren voor de standplaats en woonwagen, inschrijfduur en tevredenheid met de locatie. Doelgroepen die met de vragenlijst zijn benaderd zijn: hoofdbewoners die nu in een woonwagen wonen, inwonende familieleden bij hoofdbewoners en voormalig woonwagenbewoners die graag opnieuw een woonwagen zouden willen betrekken.

Tot slot zijn woningcorporaties Compaen, woCom en Woonpartners, de drie aandeelhouders van de Woonwagens en Standplaatsen Beheer BV (hierna: WWST), betrokken bij de totstandkoming van dit beleid. Als eigenaar van de standplaatsen in Helmond is de betrokkenheid van de WWST bij het lokale woonwagen- en standplaatsenbeleid groot en zijn zij een belangrijke gesprekspartner voor de gemeente. Bij de gesprekken met de woonwagengemeenschap sloot een afvaardiging van de woningcorporaties aan om als partijen gezamenlijk het gesprek te voeren.

Tabel 1: Proces participatie en communicatie met bewoners

	1. Via brieven	2. Via bijeenkomsten en gesprekken per locatie	3. Via een vragenlijst
Mei 2025	Brief over start nieuw beleid en uitnodiging eerste bijeenkomst		
Juni 2025		Groepsbijeenkomst met woonwagengewoners	Vragenlijst door onderzoeksbureau
Juli 2025			
Augustus 2025			
September 2025		Groepsbijeenkomst met woonwagengewoners	
Oktober 2025		Gesprekken per woonwagenlocatie en met voormalig bewoners	
November 2025			
December 2025		Gesprekken per woonwagenlocatie en met voormalig bewoners	
Januari 2026	Brief over resultaten van het behoefteonderzoek		
Februari 2026			
Maart 2026	Brief over definitief nieuw beleid		

1.3 Uitwerking van gemeentelijke woonvisie

Dit woonwagen- en standplaatsenbeleid is een uitwerking van de gemeentelijke woonvisie en wordt gezien als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid. Dit beleid is vanuit het woonperspectief aangevlogen, maar raakt ook aan domeinen als ruimtelijke ordening, arbeidsmarkt en het sociaal domein. Dit beleid gaat over:

- hoeveel standplaatsen nodig zijn in Helmond (hoofdstuk 3);
- wat de voorwaarden zijn voor aanpassingen binnen bestaande woonwagenlocaties, uitbreiding net buiten bestaande woonwagenlocaties of voor nieuwe woonwagenlocaties (hoofdstuk 3);
- hoe standplaatsen en (huur)woonwagens worden toegewezen (hoofdstuk 4);
- hoe de verdeling van taken en verantwoordelijkheid is voor alle betrokken partijen (hoofdstuk 5);
- overige zaken zoals uitstraling, kwaliteit, technische vereisten en brandveiligheid van woonwagens (hoofdstuk 3).

Voordat we ingaan op bovenstaande onderwerpen, schetsen we in hoofdstuk 2 eerst een terugblik op het landelijke woonwagenbeleid en belangrijke uitspraken en ontwikkelingen. Voor een overzicht van veelgebruikte begrippen in dit beleid verwijzen we naar bijlage 1.

2. Terugblik

2.1 Landelijke wet- en regelgeving

Woonwagenwet 1918-1999

- In 1918 werd de Woonwagenwet van kracht. Deze wet bevatte regels waaraan een woonwagen moest voldoen om in aanmerking te komen voor een vergunning. Daarmee kwam voor woonwagenbewoners een eind aan de vrijheid om een woonwagen overal neer te zetten.
- In de Tweede Wereldoorlog hebben woonwagenbewoners zwaar geleden onder het Naziregime. Vele Sinti en Roma zijn afgevoerd naar concentratiekampen en daarbij omgekomen.
- De Woonwagenwet van 1968 legde het rondtrekken met een woonwagen aan banden en beoogde een concentratie van woonwagenbewoners op zo'n 50 regionale woonwagencentra.
- Halverwege de jaren 70 werd het roer omgegooid. Het Rijk koos voor deconcentratie door het inrichten van kleine woonwagenlocaties, dicht bij woonwijken, en het opheffen van de regionale locaties.
- Met het intrekken van de Woonwagenwet in 1999 werd de 'normalisatie' van het huisvestingsbeleid voor woonwagenbewoners een feit. De decentralisatie van het woonwagenbeleid betekende geen landelijke regie meer. Gemeenten waren niet langer verplicht om standplaatsen beschikbaar te stellen of een woonwagenlocatie in stand te houden. Dit leidde tot een afname van het aantal woonwagenlocaties en -standplaatsen. Veel gemeenten voerden een uitsterfbeleid waarbij standplaatsen niet werden aangevuld of zelfs werden afgebouwd.

Uitspraken Europees Hof voor de Rechten van de Mens, College voor de Rechten van de Mens en de Nationale ombudsman (2017)

Onder andere het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het College voor de Rechten van de Mens en de Nationale ombudsman vragen in verschillende adviezen aandacht voor de positie van woonwagenbewoners.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens stelt dat overheden moeten zorgen voor adequate huisvesting, waarbij expliciet rekening wordt gehouden met de culturele identiteit van woonwagenbewoners. Het recht op passende huisvesting is onderdeel van het bredere mensenrechtelijk kader en komt op het volgende neer:

- De overheid heeft een inspanningsverplichting om te voorzien in adequate huisvesting, waarbij rekening wordt gehouden met de (erkende) specifieke wooncultuur van woonwagenbewoners.
- Het is niet geoorloofd om het aantal standplaatsen af te bouwen of niet uit te breiden terwijl er sprake is van een duidelijke behoefte vanuit de woonwagenbewoners.
- De behoefte aan standplaatsen en woonwagens dient te worden geïnventariseerd. Als hieruit een aantoonbare behoefte naar voren komt, moet het woonwagen- en standplaatsenbeleid zodanig worden vormgegeven dat het voor een woonwagenbewoner binnen afzienbare tijd mogelijk is om voor een standplaats in aanmerking te komen. Dit betekent niet dat iedere woonwagenbewoner per direct een standplaats moet krijgen, maar wel dat gemeenten een positieve verplichting hebben om ervoor te zorgen dat een woningzoekende woonwagenbewoner binnen een redelijke termijn kans maakt op een standplaats.

Het College voor de Rechten van de Mens en de Nationale ombudsman benadrukten in 2017 dat het woonwagenbeleid mensenrechtelijk moest worden bijgesteld. Als reactie op deze signalen en uitspraken is in 2018 het landelijk beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid opgesteld.

Landelijk beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid (2018)

Het landelijk beleidskader woonwagen- en standplaatsenbeleid van het Rijk geeft een visie op standplaatsenbeleid dat in lijn is met het mensenrechtelijk kader voor de culturele identiteit van Roma, Sinti en woonwagenbewoners. De kern van het beleid is het beschermen van woonwagenbewoners tegen discriminatie, het waarborgen van mensenrechten en het bieden van rechtszekerheid en duidelijkheid. Het Rijk erkent dat wonen in een woonwagen meer is dan een woonkeuze; het is onderdeel van de cultuur en identiteit van de bewoners.

Concreet betekent dit:

- De gemeente stelt het beleid voor woonwagens en standplaatsen vast als onderdeel van het volkshuisvestingsbeleid;
- Het beleid dient voldoende rekening te houden met en ruimte te geven voor het woonwagenleven van woonwagenbewoners;
- De behoefte aan standplaatsen moet in kaart worden gebracht;
- Voor woonwagenbewoners die qua inkomen behoren tot de primaire doelgroep van de woningcorporaties ligt de verantwoordelijkheid bij woningcorporaties. Zij moeten voorzien in voldoende huurwoonwagens en -standplaatsen.
- Voor andere woonwagenbewoners verplicht het mensenrechtelijk kader dat de gemeente aanvullende maatregelen treft om te voorzien in voldoende (koop-)standplaatsen.
- De afbouw van standplaatsen is niet toegestaan zolang er behoefte is aan standplaatsen;
- Een woningzoekende Roma, Sinti of woonwagenbewoner die dit wenst, moet binnen een redelijke termijn kans maken op een standplaats.

Het landelijk beleidskader woonwagen- en standplaatsenbeleid heeft het fundament gelegd voor de erkenning van woonwagenbewoners als een specifieke doelgroep, met een eigen woonvorm en culturele identiteit. Daarop voortbouwend nemen zowel de Nationale Woon- en Bouwagenda (2022) als het Programma Een thuis voor iedereen (2023) deze doelgroep expliciet op in het bredere volkshuisvestingsbeleid.

Nationale Woon- en Bouwagenda (2022) en Programma Een thuis voor iedereen (2023)

Het Rijk zet met de Nationale Woon- en Bouwagenda in op de ambitie om ruim 900.000 woningen in Nederland toe te voegen aan de huidige voorraad. In het Programma Een thuis voor iedereen worden handvatten gegeven om voor aandachtsgroepen passend wonen mogelijk te maken. Woonwagenbewoners zijn door hun bijzondere vorm van wonen een specifieke aandachtsgroep die als zodanig in het landelijk programma wordt benoemd. Met de (concept) Wet versterking regie volkshuisvesting wordt het verplicht om regionaal afspraken te maken over het realiseren van de huisvestingsbehoefte van verschillende doelgroepen, waaronder woonwagenbewoners. Die afspraken moeten een plek krijgen in de volkshuisvestingsprogramma's van gemeenten en de regionale woondeals. Zo wordt gewaarborgd dat woonwagenbewoners structureel worden meegenomen in de woningbouwopgave en beleidsontwikkeling op nationaal en lokaal niveau.

2.2 Relevant gemeentelijk beleid

Nota Woonwagenzaken 2004

Het huidige gemeentelijk woonwagenbeleid van Helmond staat in de Nota Woonwagenzaken en dateert van 2004. Dit beleid is niet meer actueel. Voor de volledigheid wordt hieronder benoemd wat er in de nota staat. De nota paste in de destijds heersende tendens van 'normalisatie'. In het beleid staat dat:

- de huisvesting van woonwagenbewoners een reguliere volkshuisvestingstaak is, welke primair tot het taakveld van de woningcorporaties behoort;
- de gemeente verantwoordelijk is voor het planologisch beleid, handhaving, openbare orde en de sociaal maatschappelijke aspecten ten aanzien van de doelgroep;
- de inschrijving voor een standplaats en de toewijzing van een standplaats plaatsvindt op basis van een voorrangslijst en wachtlijst (in lijn met de (toenmalige) regionale huisvestingsverordening);
- standplaatsen op de huidige woonwagenlocaties bestemd zijn voor de natuurlijke aanwas (kinderen);
- voor de huidige zes woonwagenlocaties een nieuw bestemmingsplan wordt opgesteld;
- er in de toekomst geen nieuwe locaties voor standplaatsen worden ontwikkeld;
- de gemeente Helmond streeft naar de overdracht van de huidige woonwagenlocaties naar één van de woningcorporaties, vóór 1 januari 2005;
- de uitvoering van het beleid ten aanzien van de doelgroep woonwagenbewoners plaatsvindt door de betreffende vakafdeling, met waar nodig coördinatie van de werkzaamheden via de werkgroep woonwagenzaken;
- in de toekomst dient te worden gestreefd naar een meer integrale benadering van de doelgroep.

Omgevingsvisie Helmond 2040 (2024)

In de omgevingsvisie staat dat Helmond een stad wil zijn van en voor iedereen. Het maakt daarbij niet uit wat je afkomst, opleidingsniveau of maatschappelijke positie is. We bouwen kwaliteitsvolle woningen voor een brede mix aan doelgroepen. We huisvesten bijzondere doelgroepen evenredig in onze stad en meer naar draagkracht van buurten en wijken.

Woonvisie Helmond 2040 (2024)

Helmond voelt zich verantwoordelijk voor de huisvesting van allerlei doelgroepen. We willen meer woningen toevoegen en de keuzemogelijkheden voor (toekomstige) inwoners vergroten. Ook doelgroepen die in de knel zitten op de woningmarkt willen we zo goed mogelijk helpen. In de Helmondse Woonvisie staat dat we het woonwagenbeleid willen actualiseren met o.a. de woningcorporaties.

3. Woonwagens en standplaatsen

3.1 Huidige situatie

Helmond telt zeven woonwagenlocaties: zes locaties zijn in gedeeld eigendom van drie woningcorporaties en één locatie is in particulier eigendom. De locaties liggen verspreid over de stad (afbeelding 1). Op locaties wonen verschillende families bij elkaar.

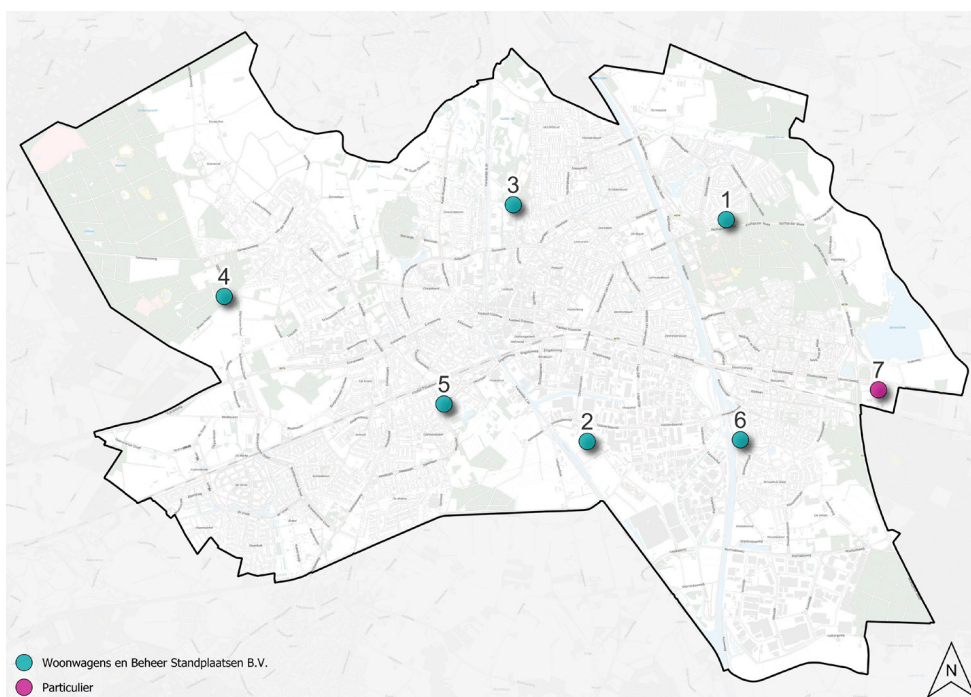
Locaties in eigendom van de woningcorporaties

Er zijn 98 huurstandplaatsen (+1 nog aan te leggen standplaats) verdeeld over zes locaties. Deze standplaatsen zijn in eigendom van de WWST en worden door hen verhuurd. De WWST bestaat uit drie aandeelhouders, drie woningcorporaties die in Helmond actief zijn: Compaen, woCom en Woonpartners.

Op de standplaats moet door de huurder zelf een woonwagen worden geplaatst. Huidig beleid van de WWST is dat als de bewoner vertrekt of overlijdt de standplaats leeg wordt opgeleverd, tenzij de volgende bewoner de woonwagen wil overnemen. Uitzondering zijn acht standplaatsen op de locaties Bosselaan, Fon Groffenplein en Pastoor Elsenstraat. Deze standplaatsen zijn voorzien van een huurwoonwagen van de WWST. De gemeente is eigenaar van de openbare ruimte op en nabij de woonwagenlocaties.

Locatie in particulier eigendom

Daarnaast zijn er acht woonwagenstandplaatsen aan de Helmondsingel. De woonwagenstandplaatsen liggen op de voormalige locatie van het grote regionale woonwagencentrum en zijn in bezit van één particuliere eigenaar.

Afbeelding 1: Woonwagenlocaties gemeente Helmond (voor nummers zie tabel 2)

Tabel 2: Inzicht in aantal standplaatsen, woonwagens en eigendomsvormen

	Aantal		Eigendom*	Type woonwagen	
	Standplaatsen	Nog aan te leggen standplaats	Grond in eigendom van	Eigen woonwagen	Huur woonwagen
1. Bakelsedijk	22		WWST	22	
2. Beemdweg	17	1	WWST	17	
3. Bosselaan	14		WWST	13	1
4. Fon Groffenplein	25		WWST	21	4
5. Pastoor Elsenstraat	9		WWST	6	3
6. Rivierensingel	11		WWST	11	
7. Helmondsingel	8		Particulier	8	
Totaal standplaatsen	106	1		98	8

* In 2006 zijn de woonwagenlocaties economisch overgedragen van de gemeente Helmond aan de WWST. De daadwerkelijke juridische overdracht vond plaats in 2015. Er zijn 21 standplaatsen waarvan de grond juridisch gezien nog van de gemeente Helmond is. Hier moeten eerst nog opstalrechten worden gevestigd. Pas na vestiging kan overdracht plaatsvinden aan de WWST.

3.2 De opgave

Geen 'kengetal' voor aantal standplaatsen

Nieuw woonwagen- en standplaatsenbeleid dient rekening te houden met en ruimte te geven voor het woonwagenleven van woonwagenbewoners. Hiervoor is nodig dat de behoefte aan standplaatsen helder is. Er is geen 'kengetal' te geven voor hoeveel standplaatsen een gemeente moet realiseren. Van belang is welke band woonwagenbewoners hebben met een gemeente. De gemeente Helmond heeft van oudsher een grotere populatie woonwagenbewoners dan veel andere gemeenten.

Behoefteonderzoek 2025: meer standplaatsen nodig

Om een goed beeld te krijgen van de actuele en toekomstige woonbehoefte is een behoefteonderzoek uitgevoerd onder huidige en voormalig woonwagenbewoners in Helmond. Voor uitleg over de onderzoeksmethode verwijzen we naar bijlage 2.

Uit het onderzoek blijkt dat het aantal woonwagenstandplaatsen in Helmond onvoldoende is om de lokale woonwagengemeenschap binnen een redelijke termijn te huisvesten. Er zijn 47 extra standplaatsen nodig voor kinderen die nu op de locaties wonen en voormalig bewoners die graag een eigen standplaats willen. Dat kan op de huidige locatie of op een nieuwe plek zijn. Het jaarlijkse aantal mutaties (hooguit 1 mutatie per jaar) kan deze behoefte niet opvangen. De volledige onderzoeksresultaten zijn te vinden in het behoefteonderzoek dat hoort bij dit beleid.

3.3 Visie en ambitie

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft bepaald dat de culturele identiteit van woonwagenebewoners beschermd is. Als gemeente Helmond erkennen en beschermen we de woonwagencultuur. We onderschrijven dat het samenwonen op woonwagenlocaties deel is van de culturele identiteit van de woonwagenebewoners en dat we dit ook in de toekomst – voor wie dat wil – mogelijk willen maken. De bijzondere woencultuur van de woonwagenebewoners, wonen in een woonwagen en wonen in familieverband, rechtvaardigt deze bijzondere positie.

3.3.1 Extra standplaatsen binnen een redelijke termijn

Doel is om in redelijkheid te voorzien in voldoende standplaatsen. Uit het behoefteonderzoek blijkt dat er behoefte is aan 47 standplaatsen. Om vast te stellen binnen welk tijdsbestek deze woonwagenstandplaatsen gerealiseerd moeten worden hanteert het landelijk beleidskader de norm ‘redelijke termijn’. Een woningzoekende woonwagenebewoner die dit wenst moet binnen een redelijke termijn kans maken op een standplaats. Uit recente uitspraken (Uitspraak ECLI:NL:RBDHA:2024:7830 Rechtbank Den Haag) blijkt dat de redelijke termijn gerelateerd kan worden aan de wacht- en zoektijden voor een grondgebonden (niet-gestapelde) sociale huurwoning (geen flat/appartement). In de gemeente Helmond ligt de wachttijd voor een grondgebonden sociale huurwoning op 10,4 jaar (stand van zaken Woonniezie 2025). We zien dat de wachttijd jaarlijks oploopt. Deze wachttijd van 10 jaar hanteren we in dit beleid daarom als redelijke termijn.

Omdat de realisatie van nieuwe standplaatsen binnen de huidige regelgeving al snel een aantal jaar zal duren, ligt het voor de hand de grootste prioriteit bij de huisvesting van de ingeschrevenen te leggen die al langer dan 5 jaar staan ingeschreven. Het gaat dan om 21 standplaatsen.

3.3.2 Algemene uitgangspunten uitbreiding standplaatsen

- De gemeente Helmond spant zich in om binnen de redelijke termijn van tien jaar te voorzien in nieuwe woonwagenstandplaatsen, waarbij we rekening houden met de woencultuur van woonwagenebewoners. Kijkend naar de resultaten uit het behoefteonderzoek en uitgaande van het jaartal dat de behoeftepeiling is uitgevoerd (2025) spant de gemeente zich in om uiterlijk in 2030 21 standplaatsen en in 2035 de 47 standplaatsen (incl. 21 standplaatsen) te hebben gerealiseerd.
- De gemeente Helmond neemt de opgave van de realisatie van woonwagenstandplaatsen mee in de totale groeiopgave van de stad. Via nieuwbouw en het beter benutten van de ruimte op bestaande locaties (denk aan inbreiding, uitbreiding of bijwonen) willen we het aantal standplaatsen uitbreiden. Op bestaande locaties is dit balanceren tussen meer mogelijk maken, maar tegelijkertijd de bestaande kwaliteit voor de omgeving waarborgen (denk aan het voorkomen van brandonveilige situaties, te grote parkeerdruk, etc.).
- De gemeente Helmond gaat op zoek naar een geschikte plek voor (een) nieuwe locatie(s). Op eigen grond kan de gemeente deze maatschappelijke opgave een plek geven.
- De woningcorporaties actief in de gemeente zijn primair verantwoordelijk om in de behoefte aan huurstandplaatsen te voorzien en zo te voorzien in huisvesting van woonwagenebewoners die behoren tot de doelgroep van de sociale huursector.

- Er vindt geen afname van standplaatsen plaats zolang er behoefte is aan standplaatsen.
- De gemeente Helmond evalueert in 2030 de voortgang en onderzoekt in 2035 opnieuw de behoefte aan standplaatsen en de dan geldende redelijke termijn. Als uit dit onderzoek blijkt dat er behoefte is, zal de gemeente hier verdere invulling aan geven.

3.3.3 Voorwaarden in- en uitbreiding bestaande woonwagenlocaties

Om het aantal standplaatsen uit te breiden, zoeken we in Helmond allereerst naar mogelijkheden om standplaatsen toe te voegen op bestaande woonwagenlocaties (denk aan inbreiding, uitbreiding of bijwonen). Zo geven we (klein) kinderen de mogelijkheid om op de locatie van hun (groot)ouders te (blijven) wonen. Dat is ook de wens van veel (klein) kinderen zelf.

Voor inbreiding binnen de locaties of uitbreiding direct aangrenzend gelden de volgende voorwaarden:

- Inbreiding op de bestaande woonwagenlocaties kan enkel plaatsvinden wanneer dit voldoet aan de bouwtechnische eisen zoals geformuleerd in het Besluit bouwwerken leefomgeving.
- In het bijzonder dient aandacht te zijn voor brandveiligheid (zie paragraaf 3.3.5).
- Uitbreiding op de bestaande woonwagenlocaties kan enkel plaatsvinden wanneer er fysiek ruimte is om direct aangrenzend aan de huidige locatie standplaatsen toe te voegen én de beoogde locatie binnen stedelijk gebied ligt (niet in Natuur Netwerk Brabant).

Er is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar potentiële kansen om standplaatsen toe te voegen. Hieruit blijkt dat bijna de helft van de behoefte (zo'n 20 standplaatsen) kan worden ingevuld door in- en uitbreiding op de huidige locaties. De haalbaarheid van de in- en uitbreidingsmogelijkheden in tabel 3 dient nader onderzocht te worden door de WWST en gemeente in afstemming met woonwagenbewoners. Bereidheid van bewoners op locatie in het mogelijk maken is van groot belang. Het uitbreiden van het aantal standplaatsen zal vervolgens planologisch moeten worden geregeld.

Voor invulling van de overige behoefte aan standplaatsen wordt gekeken naar het toevoegen van nieuwe locaties en waar mogelijk tijdelijke oplossingen rondom bijwonen (denk aan een verbouwd bijgebouw tot woonruimte). Dit vraagt om aanvullend onderzoek na vaststelling van dit beleid. Het gebruik van een bestaand bijgebouw bij een woonwagen voor de huisvesting in verband met mantelzorg is in de meeste gevallen al vergunningsvrij mogelijk.

Tabel 3: Eerste verkenning inbreidings- en uitbreidingsmogelijkheden **bestaande** woonwagenlocaties

Locatie	Kansrijkheid planologisch	Situatie 1: toevoegen via al aanwezige planologische ruimte	Situatie 2: extra standplaatsen door inbreiding	Situatie 3: extra standplaatsen door uitbreiding *	Toelichting
Beemdweg		2	1	-	Inbreiding: splitsen van nog aan te leggen standplaats nr. 39, splitsen nr. 23a. Uitbreiding: wonen onwenselijk op industrieterrein (bestemming bedrijf), huidige contouren van locatie zijn maximale contouren.
Bosselaan		-	-	8	Uitbreiding: ten westen van locatie (stedelijk gebied, bestemming maatschappelijk), nader onderzoek nodig. Meest kansrijke locatie planologisch en ruimtelijk gezien om plaatsen toe te voegen.
Bakelsedijk		-	-	-	Uitbreiding: niet mogelijk door ligging in Natuur Netwerk Brabant.
Fon Groffenplein		-	-	4	Uitbreiding: rondom niet mogelijk door ligging in Natuur Netwerk Brabant, onderzoek en afstemming provincie nodig voor eventuele uitbreiding aan voorzijde.
Pastoor Elsenstraat		-	-	-	Uitbreiding: geen fysieke ruimte om uit te breiden door ligging in woonwijk.
Rivierensingel		-	-	4	Uitbreiding: ten noorden van locatie (stedelijk gebied bestemming groen) of ten westen van locatie, nader onderzoek nodig.
Totaal		2	1	16	

* Dit betreft een eerste inschatting, daadwerkelijke uitbreiding is afhankelijk van fysieke ruimte en behoefte ter plaatse.

3.3.4 Voorwaarden nieuwe woonwagenlocaties

- Onderzoek en selectie van kansrijke nieuwe locaties gebeurt niet anders dan bij andere bouwplannen, waarbij een evenwichtige toedeling van functies aan locaties randvoorwaardelijk is.
- We huisvesten woonwagenbewoners evenredig in onze stad en meer naar draagkracht van buurten en wijken.
- Nieuwe woonwagenlocaties zijn kleinschalig van opzet (richtlijn: 10 standplaatsen per locatie) en bij voorkeur onderdeel van een wijk of buurt en worden als zodanig ontsloten (zodat de locaties goed bereikbaar zijn voor hulpdiensten). Hiermee faciliteren we inclusiviteit in de samenleving, met behoud van de culturele identiteit.
- Idealiter bestaan nieuwe locaties uit huurstandplaatsen en koopstandplaatsen. Via standplaatsen die in eigendom zijn van de bewoner wordt het wonen in familieverband mogelijk gemaakt voor dat deel van woonwagenbewoners, die qua inkomen niet tot de primaire doelgroep van woningcorporaties behoren. Bovendien borgen we hiermee dat families samen op één locatie kunnen wonen, ongeacht inkomen.
- Het ligt niet voor de hand om een nieuwe standplaats te huur aan te bieden door een woningcorporatie waarop de huurders zelf een woonwagen moeten plaatsen (zoals wel de situatie is op de huidige woonwagenlocaties in Helmond). Indien de standplaatszoekenden op basis van hun huishoudinkomen in aanmerking komen voor een huurstandplaats van een woningcorporatie, zullen zij meestal niet de middelen hebben om zelf een woonwagen te kopen. De investering van woonwagens/woonwagenwoningen is aan de investeringsruimte van woningcorporaties verbonden.

3.3.5 Bouwvoorschriften woonwagens en brandveiligheid

Bouwvoorschriften

Woonwagens zijn vanaf 1995 wettelijk verplicht om een omgevingsvergunning aan te vragen voor bouwactiviteiten. Uit de aanvraag voor de omgevingsvergunning moet blijken of de woonwagen die wordt geplaatst voldoet aan de (bouwtechnische) eisen van het vigerend Besluit bouwwerken leefomgeving. Dit geldt zowel voor woonwagens op bestaande als nieuwe woonwagenlocaties.

Parkeren

De parkeernormen bij nieuwbouw worden vanaf eind 2024 bepaald op basis van m² gebruiksoppervlak. Dit geldt ook voor woonwagens. De gemeente hanteert hier een gelijke aanpak zoals in de woonwijken. In het huidige bestemmingsplan staat dat het uitgangspunt is dat men het parkeren op eigen terrein regelt.

Brandveiligheid

Er mogen maximaal vier woonwagens en nevenfuncties met een totale gebruiksoppervlakte van 1.000 m² in één brandcompartiment liggen. Tussen verschillende brandcompartimenten geldt een fysieke afstand van 5 meter (op basis van spiegelsymmetrie ligt iedere woonwagen op 5 meter van elkaar af, dus tenminste 2,5 meter vanaf de perceelgrens). In de huidige situatie voldoet dit niet op alle woonwagenlocaties. Dit gaan we verder onderzoeken met als doel de brandveiligheid te verbeteren.

De gemeente Helmond gaat terughoudend om met de mogelijkheid om meerdere woonwagens binnen een compartiment te clusteren. Dit lijkt in eerste instantie een eenvoudige manier om meer standplaatsen en woonwagens binnen dezelfde locatie te realiseren, maar vergroot in hoge mate het risico op brandoverslag. Een dergelijke clustering van woonwagens is enkel een reële optie als ter compensatie extra aandacht is voor brandveiligheidsmaatregelen (bijvoorbeeld het gebruik van brandwerend materiaal, opstellen zorgvuldig brandbestrijdingsplan en ontruimingsplan).

4. Toewijzing

4.1 Huidige situatie

De huidige manier van toewijzen van de huurstandplaatsen van de WWST is vastgelegd in de gemeentelijke Nota Woonwagenzaken 2004. Er is geen regionale dan wel lokale huisvestingsverordening waarin de gemeente voorrangsregels hanteert met betrekking tot het toewijzen van standplaatsen. Als een standplaats vrijkomt dan wordt deze aangeboden aan de eerste (de langst wachtende) op de voorrangslijst of wachtlijst.

- Op de voorrangslijst staan personen geregistreerd die woonwagenebewoner zijn in de zin van de Woonwagenwet en afkomstig zijn van een woonwagenlocatie in Helmond of daar hebben gewoond tot maximaal 1 jaar voor de datum van aanvraag om een standplaats. Heeft men eenmaal een reguliere woning geaccepteerd en is men meer dan een jaar in deze woning woonachtig, dan vervalt het recht op inschrijving op de voorrangslijst.
- Zijn er geen gegadigden op de voorrangslijst, dan kijkt de WWST naar de wachtlijst. Op de wachtlijst staan personen geregistreerd die op moment van aanvraag langer dan 1 jaar niet op een woonwagenlocatie hebben gewoond, geen woonwagenebewoner zijn in de zin van de Woonwagenwet of dat wel zijn maar niet afkomstig zijn uit Helmond.

Wat vinden woonwagenebewoners?

- De huidige manier van toewijzen wordt als oneerlijk en niet-transparant ervaren. Bewoners hebben moeite met de manier van toewijzing, omdat dit nu kan betekenen dat bij overlijden van de (groot)ouders iemand anders de plek krijgt toegewezen, waardoor het familiebezit (de woonwagen) in één klap waardeloos wordt.
- Het is voor bewoners belangrijk zelf te mogen kiezen naar wie een standplaats/woonwagen (bij overlijden) gaat.
- Standplaatsen zijn bedoeld voor Helmondse woonwagenebewoners en hun familie.
- Er moeten koopstandplaatsen komen. Een deel van de bewoners wil de eigen standplaats kopen. Ook inwonende kinderen vinden koop van de standplaats interessant, zij lijken hier ook de financiële ruimte voor te hebben.

4.2 Visie en ambitie

Bij de toewijzing van standplaatsen (op bestaande locaties van de WWST of nieuwe locaties) gelden een aantal uitgangspunten:

- De volgorde van toewijzing is gericht op een rechtvaardige en transparante verdeling van vrijkomende standplaatsen.
- Bij de toewijzing van standplaatsen wordt rekening gehouden met de mogelijkheid voor woonwagenebewoners om in familieverband samen te wonen. Hiermee dragen we bij aan het behoud van de culturele identiteit en het versterken van de sociale samenhang binnen de woonwagengemeenschap.

- We betrekken het kenmerk afstammingsbeginsel bij het bepalen van de doelgroep woonwagenbewoners, om te voorkomen dat tal van andere doelgroepen aanspraak kunnen maken op een woonwagen, zonder dat zij over een woonwagetraditie beschikken. Praktisch betekent dit dat er prioriteit gaat naar mensen die afstammen of familie zijn van huidige standplaatshouders (locatie). Pas daarna komen anderen aan de beurt, met aantoonbaar verband met de doelgroep in Helmond.
- Toewijzing gebeurt door de WWST op basis van dit beleid én de beleidsmatige voorwaarden van WWST. De huidige voorrangs- en wachtlijsten worden geïntegreerd in het nieuwe toewijssysteem van WWST via Wooniezie, waarbij gedurende een (korte) overgangsperiode wordt geborgd dat bestaande inschrijvingen en opgebouwde inschrijftijd zorgvuldig wordt overgenomen en in lijn worden gebracht met het nieuwe toewijsbeleid.

Overzicht toewijsbeleid woonwagenlocaties Helmond

Voorwaarde: kandidaat behoort tot doelgroep (oud)bewoner woonwagenlocatie (Helmond).

Huur standplaats – eigen woonwagen (vrij door overlijden)	Huur standplaats – eigen woonwagen (vrij door verhuizing)	Huur standplaats – huur woonwagen (vrij door overlijden, verhuizing, etc.)	Nieuwe standplaats bij in- of uitbreiding huidige locatie	Nieuwe standplaats op nieuwe locatie	Koop standplaats – eigen woonwagen
Erven van (vastgelegd/ beschreven bij notaris)	Volgorde huur standplaats: 1. Afstammings- beginsel locatie 2. Inschrijftijd	Volgorde huur standplaats: 1. Afstammings- beginsel locatie 2. Inschrijftijd	Volgorde standplaats: 1. Afstammings- beginsel locatie 2. Inschrijftijd of maatwerk	Volgorde nieuwe standplaats: 1. Afstammings- beginsel Helmond 2. Inschrijftijd of maatwerk	Geen toewijsbeleid, wel regels over welke doelgroep de standplaats mag kopen
	Bij gelijke kandidaten gaat hoogste leeftijd voor				Extra onderzoek nodig
Zie paragraaf 4.2.1	Zie paragraaf 4.2.1	Zie paragraaf 4.2.1	Zie paragraaf 4.2.1	Zie paragraaf 4.2.2	Zie paragraaf 4.2.2

4.2.1 Toewijzing standplaatsen bestaande woonwagenlocaties

De toewijzing zoals benoemd in dit beleid geldt voor standplaatsen op de bestaande woonwagenlocaties van de WWST: Beemdweg, Bosselaan, Bakelsedijk, Fon Groffenplein, Pastoor Elsenstraat en Rivierensingel.

Volgorde bestaande huurstandplaatsen bij overlijden

In Helmond kennen we vooral de situatie met eigen woonwagens (door bewoners zelf gebouwd of gekocht) op huurstandplaatsen. Om te voorkomen dat erfgenamen op korte termijn de standplaats moeten ontruimen én om gehoor te geven aan de wensen van lokale woonwagenbewoners, is het nieuwe beleid dat bij overlijden van de huurder van een standplaats waarop een eigen woonwagen staat, de erfgenamen van de huurder van de standplaats voorrang hebben bij het mogen huren van de betreffende standplaats. Voorwaarde is dat de erfgenaam behoort tot de doelgroep (oud)woonwagenbewoner in Helmond. Daarvan is sprake wanneer het gaat om bewoners die afstammen of familie zijn van huidige standplaatshouders en aantoonbaar verband hebben met de doelgroep in Helmond.

Bij overlijden van een huurder op een standplaats met een huurwoonwagen is het niet mogelijk om een erfgenaam aan te wijzen.

- Indien de huurder de standplaats alleen huurde, dan wordt de huurovereenkomst gedurende twee maanden voortgezet door de erfgenamen van de huurder. Na afloop van deze periode eindigt de huurovereenkomst van rechtswege.
- In het geval dat de huurder de standplaats samen met iemand anders huurde, en de huurovereenkomst dus op hun beider naam staat, is de (contractuele) medehuurder partij bij de huurovereenkomst en heeft hij zelfstandige huurrechten.

Verdere volgorde bestaande huurstandplaatsen en nieuwe standplaatsen op bestaande locaties

Behalve bij overlijden van een huurder van een bestaande standplaats zoals hierboven beschreven, wordt de onderstaande volgorde toegepast voor het toewijzen van een standplaats (bijvoorbeeld bij verhuizing of overlijden van een bewoner met een huurwoonwagen, of bij een nieuwe standplaats op de locatie). Bij gelijke kandidaten gaat degene met de hoogste leeftijd voor.

1. Inwonende kinderen vanaf 18 jaar die aantoonbaar minimaal 5 jaar feitelijk inwonen én ingeschreven staan bij hun ouder(s) op de betreffende woonwagenlocatie.
2. Uitwonende kinderen vanaf 18 jaar die voorheen aantoonbaar feitelijk bij hun ouder(s) op de betreffende woonwagenlocatie hebben gewoond én ingeschreven hebben gestaan in het BRP van de gemeente. Zij zijn in een andere woonvorm of woonplaats gaan wonen, omdat er geen uitzicht was op een standplaats.
3. Inwonende kleinkinderen vanaf 18 jaar die aantoonbaar minimaal 5 jaar feitelijk inwonen en ingeschreven staan bij hun grootouder(s) op de betreffende woonwagenlocatie.
4. Uitwonende kleinkinderen vanaf 18 jaar die aantoonbaar feitelijk bij hun grootouder(s) op de betreffende woonwagenlocatie hebben gewoond én ingeschreven hebben gestaan in het BRP van de gemeente. Zij zijn in een andere woonvorm of woonplaats gaan wonen, omdat er geen uitzicht was op een standplaats.
5. Ouders van bewoners van de betreffende woonwagenlocatie. Hierbij heeft de ouder met de meeste familiebanden op locatie voorrang ten opzichte van de ander.
6. Broers/zussen van bewoners van de betreffende woonwagenlocatie. Hierbij heeft de broer/zus met de meeste woonhistorie/familiebanden op locatie voorrang ten opzichte van de ander. Als er broers/zussen zijn met dezelfde woonhistorie dan heeft de broer/zus met de meeste familiebanden voorrang ten opzichte van de ander.
7. Ooms/tantes van bewoners van de betreffende woonwagenlocatie. Hierbij heeft de oom/tante met de meeste woonhistorie/familiebanden op locatie voorrang ten opzichte van de ander. Als er ooms/tantes zijn met dezelfde woonhistorie dan heeft de oom/tante met de meeste familiebanden voorrang ten opzichte van de ander.
8. Neven/nichten van bewoners van de betreffende woonwagenlocatie. Hierbij heeft de neef/nicht met de meeste woonhistorie/familiebanden op locatie voorrang ten opzichte van de ander. Als er neven/nichten zijn met dezelfde woonhistorie dan heeft de neef/nicht met de meeste familiebanden voorrang ten opzichte van de ander.
9. Voormalig woonwagenbewoners van de betreffende woonwagenlocatie die voorheen een standplaats bewoonden in Helmond, maar vertrokken zijn naar een andere woonvorm. Hierbij heeft de voormalig bewoner met de meeste woonhistorie/familiebanden op locatie voorrang ten opzichte van de ander. Als er voormalig bewoners zijn met dezelfde woonhistorie dan heeft de voormalig bewoner met de meeste familiebanden voorrang ten opzichte van de ander.

10. Overig. Als er geen kandidaten zijn uit bovenstaande genoemde familierelaties, wordt in overleg met de gemeenschap bepaald aan wie de vrijkomende standplaats zal worden toegewezen.

Nieuwe standplaatsen op bestaande locaties

Bij nieuwe standplaatsen op een bestaande locatie is in een enkel geval ruimte voor maatwerk door de WWST ter afhandeling van de voorrangslst en kandidaten die NIET op de locatie wonen maar daarnaar terugkeren.

Tabel 4: Samenvattend overzicht toewijzing standplaatsen **bestaande** woonwagenlocatie

A. Huurstandplaats met eigen woonwagen komt vrij door overlijden huurder	B1. Huurstandplaats met eigen woonwagen komt vrij door verhuizing huurder
	B2. Huurstandplaats met huurwoonwagen komt vrij door huuropzegging huurder
	B3. Er komt een nieuwe standplaats op een bestaande locatie
Standplaats gaat naar erfgenaam (vastgelegd/ beschreven bij notaris). Voorwaarde is dat de erfgenaam behoort tot de doelgroep woonwagenbewoners in Helmond.	Voorrangsregeling op basis van afstammingsbeginsel en wonen in familieverband. Bij gelijke kandidaten gaat hoogste leeftijd voor.
Geen gegadigden? Dan gebeurt toewijzing via afstammingsbeginsel en wonen in familieverband (zie kolom B).	1. Inwonende kinderen (>18 jaar, minimaal 5 jaar inwonend) 2. Uitwonende kinderen (>18 jaar) 3. Inwonende kleinkinderen (>18 jaar, minimaal 5 jaar inwonend) 4. Uitwonende kleinkinderen (> 18 jaar) 5. Ouders 6. Broers/zussen 7. Ooms/tantes 8. Neven/nichten 9. Voormalig bewoners (eerder op een locatie in Helmond gewoond) 10. Overig

4.2.2 Toewijzing standplaatsen nieuwe woonwagenlocatie

Algemene uitgangspunten

- Bij toewijzing op een nieuwe woonwagenlocatie gelden dezelfde algemene uitgangspunten als op bestaande woonwagenlocaties (zie paragraaf 4.2). Daarnaast geldt:
 - Bij huurstandplaatsen gebeurt toewijzing op basis van het afstammingsbeginsel, inschrijftijd en (eventueel) maatwerk (ook in geval van interventies). Zodra op een nieuwe locatie een standplaats vrijkomt, geldt hetzelfde toewijsbeleid als op een bestaande woonwagenlocatie (zie paragraaf 4.2.1).
 - Bij koopstandplaatsen gebeurt toewijzing op basis van het afstammingsbeginsel. Als een bewoner de standplaats in eigendom heeft en deze wil doorverkopen, dan mag dit alleen aan standplaatszoekenden uit de lokale woonwagengemeenschap en met een band met Helmond. Dit kan bijvoorbeeld worden vastgelegd in de koopakte middels een kwalitatieve bepaling of kettingbeding.

- Bij nieuwe standplaatsen en locaties regelt de gemeente het bestemmingsplan. Bij de verkoop van kavels voor woonwagens is van belang dat deze kavels in het bestemmingsplan als een woonwagenlocatie zijn bestemd.
- Als de locaties van nieuwe woonwagenstandplaatsen bekend zijn, vindt verkoop van de gronden plaats. Voorafgaand aan de overdracht wordt de verkoop openbaar bekend gemaakt, zodat iedereen er kennis van kan nemen. De gemeente verkoopt de grond aan individuele woonwagenbewoners (kopers) of aan een woningcorporatie. De gemeente verkoopt alleen standplaatsen aan particulieren die hier op basis van aantoonbare lokale binding met Helmond en het afstammingsbeginsel voor in aanmerking komen. Zijn er meer gegadigden, dan wordt gehandeld volgens het gelijkheidsbeginsel, zodat iedereen gelijke kansen heeft op de koop. De beschikbaarheid, selectieprocedure, het tijdschema en de selectiecriteria dienen voor iedereen inzichtelijk te zijn, waarbij de selectiecriteria objectief, toetsbaar en redelijk moeten zijn. De opgestelde beleidsstukken (waaronder dit beleid), eventueel aangevuld met specifieke voorwaarden voor de betreffende locatie, helpen bij het maken van toewijzingskeuzes en zorgen ervoor dat de gemeente naar vertrouwen kan handelen. Alle belanghebbenden (gemeente, standplaatszoekenden, derden, etc.) zijn gebaat bij een transparant verdeelsysteem van schaarse woonwagenstandplaatsen.
- In dit beleid worden de kaders voor de verkoop gesteld. Daarmee wordt voldaan aan het Didam-arrest. Dit houdt in dat de gemeente iedereen gelijke kansen moet geven als zij grond of gebouwen verkoopt. De gemeente moet duidelijk en openbaar laten weten dat iets te koop is. Als er meerdere geïnteresseerden zijn, moet er een open en eerlijke selectieprocedure komen. De regels moeten objectief, duidelijk en redelijk zijn. Transparant beleid, binnen de kaders van de wet, uitgevoerd volgens eerder vastgestelde beginselen en duidelijke communicatie met de doelgroep (in principe de geïnteresseerden) zorgt ervoor dat de gemeente naar vertrouwen kan handelen.

Tabel 5: Samenvattend overzicht toewijzing standplaatsen **nieuwe** woonwagenlocatie

A. Huurstandplaats met huurwoonwagen	B. Koopstandplaats met eigen woonwagen
Verhuur aan mensen die hier op basis van het afstammingsbeginsel voor in aanmerking komen, en met de langste inschrijftijd. Maatwerk is mogelijk om één familie bij elkaar te houden.	Verkoop aan mensen die hier op basis van het afstammingsbeginsel voor in aanmerking komen.
Komt een standplaats in de toekomst vrij? Dan gelden dezelfde toewijzingsregels als op bestaande woonwagenlocatie (zie tabel 4).	Doorverkopen van de standplaats mag alleen: • aan iemand die aantoonbaar afstammeling is van de doelgroep woonwagenbewoners; • én aan iemand uit de lokale woonwagengemeenschap

4.2.3 Algemene kaders voor eigendom en gebruik

Bewoners wensen hun standplaats te kunnen kopen. Dit biedt hen woonzekerheid en stabiliteit, eigenaarschap en autonomie en de mogelijkheid om standplaatsen binnen families door te geven. Via standplaatsen die in eigendom zijn van de bewoner wordt het wonen in familieverband mogelijk gemaakt voor dat deel van woonwagenbewoners, die qua inkomen niet tot de primaire doelgroep van woningcorporaties behoren. Bovendien borgen we hiermee dat families samen op één locatie kunnen wonen, ongeacht inkomen.

Tegelijkertijd is dit (standplaatsen in eigendom van bewoners) iets nieuws in Helmond; het is nog niet eerder voorgekomen dat standplaatsen zijn verkocht aan bewoners. Keuzes over eigendom en gebruik van standplaatsen vragen om zorgvuldigheid. De gemeente en woningcorporaties gaan samen (na vaststelling van het beleid) de mogelijkheid tot het verkopen van standplaatsen aan bewoners onderzoeken. We wachten hiervoor op de uitkomsten en aanbevelingen van het regionale onderzoek in de Metropoolregio Eindhoven en op het onderzoek van de VNG naar de mogelijkheid tot eigendom van woonwagenkavels. De uitkomsten hiervan betrekken we zowel bij nieuwe locaties als bij het herijken van bestaande situaties.

Vooruitlopend hanteren we in dit beleid enkele algemene kaders voor eigendom en gebruik:

- Wonen in familieverband borgen. Het respecteren van familieverbanden en het afstammingsbeginsel is een essentieel uitgangspunt van het woonwagenbeleid. Eigendoms- en gebruiksconstructies mogen hier geen afbreuk aan doen. Dit uitgangspunt geldt zowel bij nieuwe locaties als bij bestaande locaties.
- Blijvende beschikbaarheid voor de doelgroep (lokale woonwagengemeenschap), ook bij doorverkoop. Doel hiervan is om de culturele identiteit op een woonwagenlocatie zo veel als mogelijk te behouden en te voorkomen dat een standplaats wordt verkocht aan de hoogste bidder. Hierin speelt mee dat het College van de Rechten van de Mens heeft bepaald dat woonwagenstandplaatsen die niet bewoond worden door woonwagenbewoners, bijvoorbeeld omdat deze standplaatsen aan 'burgers' zijn (door)verkocht, deze (woonwagenstandplaatsen) niet meer gerekend mogen worden tot woonwagenstandplaatsen bij het vaststellen van gemeentelijk woonwagenbeleid.
- Grip op leefbaarheid en onderhoud behouden. Uitgangspunt is om op gemengde locaties grip te houden op beheer, leefbaarheid en onderhoud.

4.2.4 Overige zaken toewijlsbeleid

Wachtlijst WWST opnemen binnen Wooniezie.nl

Om de toewijzing van woonwagens en standplaatsen transparanter, rechtvaardiger en beter uitvoerbaar te maken, worden de huidige voorrangs- en wachtlijst door de woningcorporaties geïntegreerd binnen het regionale woonruimteverdeelsysteem Wooniezie. Staat een bewoner (ook) ingeschreven in Wooniezie, dan gaat de langste inschrijftijd mee. Opgebouwde inschrijftijd blijft behouden. Binnen Wooniezie is een maatwerkmodule actief voor het aanbieden van woonwagens/woonwagenwoningen en standplaatsen aan de doelgroep. Deze integratie maakt onderdeel uit van de verdere professionalisering van het woonwagenbeleid en zorgt voor gelijke behandeling, objectieve registratie en een eenduidige uitvoering.

Met deze integratie worden:

- administratieve lasten verminderd;
- het risico op ongelijke behandeling of onduidelijke inschrijvingen verkleind;
- het vertrouwen in het toewijzingsproces vergroot;
- de beleidsuitvoering eenduidig afgestemd tussen gemeente(n) en woningcorporaties.

Binnen Wooniezie is een maatwerkmodule ingericht die specifiek is toegespitst op:

- het registreren van woonwagengewoners en -aanvragers met een aantoonbare binding of herhuisvestingsbehoefte;
- het aanbieden van huurwoonwagens en standplaatsen via een besloten aanbodstructuur, zichtbaar voor geregistreerde kandidaten met voorrang;
- het toepassen van specifieke voorwaarden bij toewijzing (zoals de verplichting tot verkoop of opzegging van huidige woonruimte).

Deze module maakt gebruik van de bestaande Wooniezie-infrastructuur, maar is ingericht als een maatwerk submodule, zodat toewijzing plaatsvindt aan de doelgroep, privacy en doelgroepgericht beleid gewaarborgd blijven.

De toets op adreshistorie en rechtmatige bewoning is een essentieel punt voor de toewijzing. De volgorde van de kandidaten bepaalt de gemeente op basis van BRP en rechtmatige bewoning.

Stimuleren doorstroming met Van groot naar beter

Om de doorstroming binnen de woonwagenvoorraad te bevorderen en woonwagengewoners meer keuzemogelijkheden te bieden in hun wooncarrière, kunnen ook bewoners van een woonwagen of standplaats gebruikmaken van de “Van groot naar beter”-regeling (VGNB), zoals die is opgenomen in het regionale woonruimteverdeelsysteem Wooniezie.

Deze regeling maakt het mogelijk dat een bewoner van een standplaats met woonwagen, die meer ruimte of voorzieningen heeft dan nodig, doorstroomt naar een kleinere, passende (sociale) huurwoning, terwijl de vrijkomende woonwagen of standplaats beschikbaar komt voor verhuur volgens het vastgestelde aanbodsysteem en volgordebepaling (via Wooniezie).

Urgentie uitgesloten bij standplaatsen en woonwagens/woonwagenwoningen

Urgentie is binnen het gemeentelijk woonbeleid een instrument dat uitsluitend wordt ingezet om dreigende of feitelijke dakloosheid te voorkomen, waarbij huisvesting binnen een vastgestelde en beperkte termijn gerealiseerd moet kunnen worden. Deze voorwaarden zijn niet verenigbaar met de aard en beschikbaarheid van standplaatsen en woonwagens/ woonwagenwoningen. Gelet op de structurele schaarste, de lange realisatietermijnen, het doel en karakter van het urgentie-instrument en het belang van een consistent en zorgvuldig toewijsbeleid binnen woonwagenlocaties, is urgentie voor standplaatsen en woonwagens/ woonwagenwoningen uitgesloten. Urgentie blijft voorbehouden aan woonvormen waarbij tijdige huisvesting daadwerkelijk kan worden gerealiseerd en waarmee acute dakloosheid effectief kan worden voorkomen.

Woningruil niet toegestaan bij standplaatsen en woonwagens/woonwagenwoningen

Woningruil is bedoeld om binnen de reguliere woningvoorraad de doorstroming te bevorderen, maar is bij standplaatsen en woonwagens/woonwagenwoningen niet passend. Gezien de schaarste en het belang van een consistente, controleerbare verdeling van standplaatsen is woningruil (tussen woningen en woonwagens) binnen dit segment onwenselijk. Toestaan van woningruil zou leiden tot selectieve en niet-transparante toewijzing, buiten het vastgestelde toewijsbeleid om. Daarmee wordt het uitgangspunt van wonen in familieverband ondermijnd en ontstaat ongelijkheid ten opzichte van andere woningzoekenden binnen het woonwagenbeleid. Er is wel maatwerk mogelijk om onderling tussen standplaatsen/woonwagens te ruilen.

5. Verdeling van taken en verantwoordelijkheden

5.1 Samenwerking gemeente-woningcorporaties-woonwagenebewoners

De gemeente en woningcorporaties hebben ieder hun eigen rol en zoeken de samenwerking met elkaar én met woonwagenebewoners op, met als doel de kwaliteit van leven op de woonwagenlocaties te verbeteren. Reguliere afstemming vindt plaats via de werkgroep woonwagenezaken. Het onderwerp woonwagens en standplaatsen is structureel onderdeel van de lokale prestatieafspraken. We vinden het belangrijk dat we ook na vaststelling van het beleid een vervolg geven aan de participatie met woonwagenebewoners en zo in contact blijven met de gemeenschap. We trekken hierin als gemeente en woningcorporaties gezamenlijk op.

Tabel 6: Overzicht taken en verantwoordelijkheden

	Huur woonwagen	Eigen (koop) woonwagen
Huur standplaats	Verantwoordelijk partij: WWST Taken: • Renovatie/vervanging van bestaande huurstandplaatsen en huurwoonwagens • Technisch en sociaal beheer van bestaande huurstandplaatsen en huurwoonwagens • Uitvoeren van toewijzing van huurstandplaatsen-huurwoonwagens binnen de sociale huurvoorraad • Bijdrage aan de realisatie/aanleg van nieuwe huurstandplaatsen (voor de sociale doelgroep). • Aankoop en plaatsing van nieuwe huurwoonwagens (voor de sociale doelgroep)	Verantwoordelijk partij: WWST Taken: • Renovatie/vervanging van bestaande huurstandplaatsen • Technisch beheer van bestaande huurstandplaatsen • Uitvoeren van toewijzing van bestaande huurstandplaatsen (in bezit van de WWST)
Koop standplaats	n.v.t.	Verantwoordelijk partij: Gemeente Taken: • Uitgifte van standplaatsen met vaste beleidskaders (nader onderzoek na vaststelling van beleid)

5.2 Rol van de gemeente

Inspanningsverplichting nieuwe standplaatsen

- De gemeente is verantwoordelijk voor het lokale woonbeleid en stelt een volkshuisvestingsprogramma op waarin woonwageneigenaren als aandachtsgroep worden genoemd.
- De gemeente heeft een inspanningsverplichting om te voorzien in nieuwe woonwageneigenplaatsen.
- De gemeente kan locaties aankopen of afspraken maken met ontwikkelaars/corporaties over nieuwe locaties. Het daadwerkelijk realiseren en exploiteren van (sociale) woonruimten (in welke vorm dan ook) is geen kerntaak van de gemeente. Het ontwikkelen, verhuren en exploiteren van woonwagenlocaties, standplaatsen en woonwagens voor woonwageneigenaren die in de huisvesting afhankelijk zijn van sociale huur behoort tot de kerntaak van de woningcorporaties (zie paragraaf 5.2). Voor andere woonwageneigenaren verplicht het mensenrechtelijk kader dat de gemeente aanvullende maatregelen treft om te voorzien in voldoende (koop)standplaatsen.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordeningskant van het standplaatsenbeleid.
- Voor realisatie van standplaatsen en woonruimte heeft de gemeente een faciliterende rol (zoals bij reguliere woningbouw).

Inrichting, beheer en onderhoud openbare ruimte

De gemeente is eigenaar van de openbare ruimte (wegen, groen, nutsvoorzieningen) op en nabij de woonwagenlocaties en verantwoordelijk voor de inrichting, het beheer en het onderhoud. Uitgangspunt is dat hier alle gebruikelijke randvoorwaarden en eisen gelden als elders in de woonwijken in de gemeente.

Bouw- en woningtoezicht

De Woningwet bepaalt dat gemeenten moeten voorzien in het bouw- en woningtoezicht. Tegenwoordig is het aantal bouwtechnische voorschriften voor woonwagens, zoals vastgelegd in het Besluit bouwwerken leefomgeving, sterk verminderd en waar mogelijk gelijk met de algemene voorschriften voor de andere woonvormen. Naast het Besluit bouwwerken leefomgeving is het bestemmingsplan van belang. De bestemmingsplannen ter plaatse bevatten welke functie in een bepaald gebied voorkomt en welke bouw- en gebruiksregels gelden. Dit geldt als toetsingskader bij handhaving wanneer standplaatsen worden gebruikt in strijd met het omgevingsplan (net zoals bij reguliere woningbouw).

5.3 Rol van de corporaties

Woningcorporaties dragen binnen hun mogelijkheden bij aan de realisatie van het gemeentelijk woonbeleid. De inzet van corporaties richt zich op de sociale doelgroep, binnen de ruimte die wet- en regelgeving biedt.

Ten aanzien van huurwoonwagens en -standplaatsen geldt:

- Woningcorporaties dragen bij aan de realisatie van voldoende beschikbare woonwagenstandplaatsen met huurwoonwagens en de huisvesting van woonwagenbewoners voor zover deze tot de inkomensgroep voor de sociale huur behoren.
- Woningcorporaties dragen zorg voor kwalitatief goede huurwoonwagens en voor het beheer en onderhoud van huurwoonwagens en huurstandplaatsen.
- Woningcorporaties zijn primair verantwoordelijk voor de toewijzing en verhuur van huurwoonwagens en huurstandplaatsen.
- Voor woonwagenbewoners die, op basis van inkomen, niet tot de doelgroep van de woningcorporaties behoren, kan gebruik worden gemaakt van uitbreiding van de wettelijke toewijzingsruimte (zoals afgesproken in de lokale prestatieafspraken) om ook bewoners met een hoger inkomen een huurstandplaats met huurwoonwagen te bieden zodat in familieverband kan worden samengewoond.

Sommige woningcorporaties richten een BV op die het woonwagen- en standplaatsenwerk uitvoert. De WWST is eigenaar van de woonwagenstandplaatsen. De WWST gedraagt zich als goed verhuurder vergelijkbaar met woningcorporaties. De WWST verhuurt standplaatsen met inachtneming van de voorrangsregeling als vermeld in dit beleid. De WWST heeft de mogelijkheid om het beheer van de locaties uit te besteden aan een beheerorganisatie.

6. Acties

Veel van de ambities in dit woonwagen- en standplaatsenbeleid vragen langdurige/structurele aandacht. Hieronder staan de belangrijkste acties voor de komende jaren.

Korte termijn (2026-2027)		
Type	Actie	Door wie?
Onderzoek	Op zoek gaan naar een geschikte plek voor (een) nieuwe locatie(s)	Gemeente
Aanpassen beleid	Regeling Stimuleringsfonds sociale woningbouw aanpassen zodat deze ook toepasbaar wordt voor huurstandplaatsen en huurwoonwagens	Gemeente
Aanpassen beleid	Regeling Bijwonen met zelfstandige voorzieningen evalueren en waar mogelijk verbreden voor bijgebouwen op standplaatsen	Gemeente
Onderzoek	De haalbaarheid (ruimtelijk en financieel) van in- en uitbreiding van standplaatsen op bestaande locaties onderzoeken	Gemeente en WWST
Onderzoek	Onderzoek naar parkeren op de bestaande locaties	Gemeente
Onderzoek	Onderzoek naar verbeteren brandveiligheid op de bestaande locaties	Gemeente
Onderzoek	De mogelijkheid van uitgifte van kavels of verkopen van bestaande standplaatsen aan bewoners onderzoeken, met het regionaal onderzoek en onderzoek van de VNG als belangrijke onderleggers	Gemeente en WWST
Beleidsaanpassing	Het nieuwe toewijzingsbeleid integreren in Wooniezie o.b.v. dit woonwagenbeleid om te zorgen voor eenduidige regels rond standplaatswachtlijsten	WWST
Bewustwording	Versterken kennis over woonwagencultuur en de gevolgen van discriminatie onder ambtenaren, beleidsbepalers en inwoners (link met lokale Antidiscriminatie- en Inclusieagenda 2026-2027)	Gemeente
Participatie	Bespreken hoe we, ook na vaststelling van het beleid, in gesprek blijven met elkaar. Denk aan een klankbordgroep of bewonerscommissie.	Gemeente, WWST en woonwagenbewoners

Middellange termijn (2028-2030)	
Type	Actie
Realisatie	Binnen 5 jaar (2030) voorzien in (of zicht op) 21 standplaatsen
Onderzoek	In 2030 een evaluatie van het beleid, de behoefte en opgave

Lange termijn (2031-2035)	
Type	Actie
Realisatie	Binnen 10 jaar (2035) voorzien in (of zicht op) nieuwe locatie(s)
Realisatie	Binnen 10 jaar (2035) voorzien in (of zicht op) 47 standplaatsen (incl. 21 standplaatsen tot 2030, zie middellange termijn)
Onderzoek	In 2035 opnieuw onderzoek doen naar de behoefte aan extra standplaatsen

Bijlagen

Bijlage 1: Begrippenlijst

Afstammingsbeginsel

Hiervan is sprake wanneer personen kunnen aantonen dat zij en/of hun (groot)ouders in een woonwagen wonen, er zijn geboren of hebben gewoond en er een van generatie op generatie doorlopende beleving van de woonwagencultuur is.

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Beleidskader gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, 2018

Voormalig woonwagenbewoners

Mensen die in het verleden vanuit een woonwagen zijn verhuisd naar een reguliere (stenen) woning maar graag opnieuw een woonwagen zouden willen betrekken. Voor de bescherming van de rechten is het niet van belang of een woonwagenbewoner tijdelijk in een reguliere woning heeft gewoond. Zolang hij of zij de intentie had om terug te keren naar het woonwagenleven, moet rekening gehouden worden met zijn of haar woonbehoefte. De VNG gebruikt voor deze categorie bewoners de term spijtoptant. Deze term gebruiken wij in Helmond niet. Het woord “spijt” wekt de indruk dat een bewoner op eigen initiatief verhuist naar een reguliere woning. Terwijl in de praktijk een gebrek aan standplaatsen de reden kan zijn dat bewoners noodgedwongen verhuizen naar een reguliere woning.

Bron: Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, april 2021

Woonwagen

Een voor bewoning bestemd gebouw dat is geplaatst op een standplaats en dat in zijn geheel of in delen kan worden verplaatst.

Bron: Woningwet, artikel 1

Woonwagenbewoners

Alle personen die – in termen van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens – deel uitmaken van één van de culturele groepen waarbij de woonwagen onderdeel is van de culturele identiteit. Hierbij is het niet van belang of de woonwagenbewoner op dat moment daadwerkelijk in een woonwagen woont. Het gaat erom dat de woonwagen een integraal onderdeel is van de identiteit. Dat de woonvorm van de meeste woonwagenbewoners niet (altijd meer) mobiel is en de vorm heeft van een ‘versteende woonwagen’ doet hier niet aan af.

De groep woonwagenbewoners in Nederland bestaat uit verschillende subgroepen met ieder zijn eigen gewoonten en achtergrond: Roma, Sinti, reizigers, circus- en kermisfamilies. De gedeelde historie en het (voorheen) nomadische bestaan maken dat woonwagenbewoners zich sterk met elkaar verbonden voelen en zich ook tot op zekere hoogte als anders zien dan ‘burgers’ die in een reguliere woning wonen.

In Helmond woont met name de doelgroep reizigers. Reizigers zijn de woonwagenbewoners die afstammen van nomadische handelaren, marskramers, ambachtslieden, meestal van oorsprong afkomstig uit Duitsland, België en Frankrijk. Hiertoe worden doorgaans ook de Jenischen gerekend; een nomadisch volk uit West-Europa. Voor woonwagenbewoners inclusief Jenischen geldt dat zij respectievelijk hun eigen cultuur, gebruiken en taal kunnen

hebben. Vanwege dit nomadische bestaan wordt er door deze groep de voorkeur aan gegeven om zichzelf 'reiziger' te noemen. Een deel van de reizigers stamt af van in huizen wonende Nederlanders die halverwege de 19e / begin 20e eeuw om economische redenen in woonwagens zijn gaan leven. Onderling zijn deze verschillende groepen reizigers sterk met elkaar geïntegreerd.

Bron: Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Wegwijzer gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid, april 2021

Woonwagenstandplaats

Een kavel die is bestemd voor het plaatsen van een woonwagen, waarop voorzieningen aanwezig zijn die op het leidingnet van de openbare nutsbedrijven, van andere instellingen of van gemeenten kunnen worden aangesloten.

Bron: Woningwet, artikel 1

Bijlage 2: Onderzoeksmethode behoefteonderzoek

In 2025 is een behoefteonderzoek uitgevoerd door onderzoeksbureau SOAB (gespecialiseerd in het in beeld brengen van de woonbehoefte van de woonwagengemeenschap) op basis van:

- analyse huidige bewoning van standplaatsen. De gezinssamenstelling van de huidige woonwagenbewoners in de gemeente geeft een indicatie van de toekomstige behoefte aan standplaatsen. De mutatiegraad van standplaatsen is laag. Als men eenmaal een standplaats (en woonwagen) heeft verworven, zal een zelfstandig huishouden niet snel verhuizen naar een andere standplaats. Dat ligt anders voor inwonende kinderen. Zij hebben vaak de wens voor een eigen standplaats. Op basis van een analyse van de gemeentelijke basisregistratie is in beeld gebracht hoeveel woonwagenbewoners staan ingeschreven op de verschillende locaties en wat de leeftijdsopbouw, gezinssamenstelling en huishoudensomvang is (en daarmee de groep potentiële starters). De gegevens zijn bovendien gebruikt om de respons op de vragenlijst te bepalen en te beoordelen of er grote afwijkingen zijn.
- analyse inschrijvingsgegevens bij de WWST (wachtlIJst en voorrangslIJst) om te bepalen hoeveel gegadigden er zijn, hoe lang men staat ingeschreven en waar woningzoekenden vandaan komen. Dit geeft een eerste globale indicatie van de druk op de markt voor standplaatsen.
- een vragenlijst (zie hieronder). SOAB heeft de vragenlijst uitgezet onder bewoners van de bestaande woonwagenlocaties (hoofdbewoners en inwonende familieleden). In oktober 2025 zijn de laatste ingevulde vragenlijsten ontvangen en is alles verwerkt in een rapportage.
 - Hoofdbewoners zijn niet de doelgroep die vraagt om extra standplaatsen en/of woonwagens; zij zijn immers al huurder van een standplaats. Zij hebben geen kwantitatieve vraag, maar mogelijk wel een kwalitatieve woonwens. Vandaar dat zij wel zijn meegenomen in het selecteren van de steekproef voor de vragenlijst.
 - Om voormalig woonwagenbewoners (die graag opnieuw een woonwagen zouden willen betrekken) te bereiken is gebruik gemaakt van adressen (via de voorrangslIJst en wachtlIJst) en via de vraag aan huidige bewoners of zij voormalig woonwagenbewoners/familieleden kennen die terug willen naar een locatie (via-via werkwijze).
 - De Helmondsingel is een particuliere locatie. De bewoners hebben ondanks een oproep daartoe niet met de enquête meegedaan. Om die reden is deze locatie in het onderzoek verder buiten beschouwing gelaten.

Tabel 7: Overzicht van vragen per doelgroep

	Hoofdbewoners	Inwonende familieleden	Voormalig bewoners
Met wie woont u?	X	X	X
Hoelang woont u op deze locatie?	X		
In wat voor woonwagen woont u?	X		
Woont u hier prettig?	X		
Zou u willen verhuizen?	X	X	X
Wanneer zou u willen verhuizen?	X	X	X
Met hoeveel personen zou u willen verhuizen?			X
Zoekt u een huur- of koopstandplaats?	X	X	X
Zoekt u een huur- of koop-/eigen woonwagen?	X	X	X
Zoekt u een woonwagen of mag het ook een woonwagenwoning zijn?	X	X	X
Staat u ingeschreven voor een standplaats?	X	X	X
Bent u bereid mee te werken aan een herindeling van de locatie voor meer standplaatsen?	X		
Heeft u en/of uw (voor)ouders in een woonwagen in Helmond gewoond?			X

